

91827

دانشگاه تهران

دانشکده حقوق و علوم سیاسی

تحول هویت ایرانی در روند جهانی شدن

نگارش: نسترن توصیف

استاد راهنما: جناب آقای دکتر ابراهیم متقی

استاد مشاور: جناب آقای دکتر سید حسین سیف‌زاده

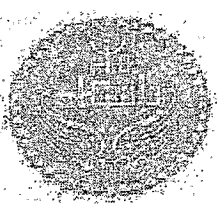
پایان‌نامه برای دریافت درجه کارشناسی ارشد

در رشته علوم سیاسی

کتابخانه اسناد و کتابخانه مرکزی
دانشگاه تهران
تاسیس ۱۳۰۲
۱۳۸۷ / ۲ / ۱۱

اسفند ۱۳۸۶

۹۱۸۶۶

دانشکده حقوق و علوم سیاسی
گروه آموزشی علوم سیاسی
گواهی دفاع از پایان نامه کارشناسی ارشد

هیات داوران پایان نامه کارشناسی ارشد: نسترن توصیف

گرایش:

در رشته: علوم سیاسی

با عنوان: تحول هویت ایرانی در روند جهانی شدن

را در تاریخ: ۱۳۸۶/۱۲/۲۰

به عدد	به حروف
۱۹۱-	نوزدهم

با نمره نهایی:

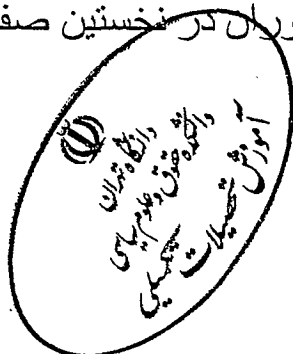
ارزیابی نمود.

عالی

با درجه:

ردیف	مشخصات هیات داوران	نام و نام خانوادگی	مرتبۀ دانشگاهی	دانشگاه یا موسسه	امضاء
۱	استاد راهنما استاد راهنمای دوم (حسب مورد):	دکتر ابراهیم متقی	دانشیار	دانشکده حقوق و علوم سیاسی	
۲	استاد مشاور	دکتر سید حسین سیف زاده	استاد	"	
۳	استاد داور (یا استاد مشاور دوم)	دکتر حمید احمدی	استاد	"	
۴	استاد مدعو	دکتر هوشمندیار		دانشگاه علامه طباطبائی	
۵	نماینده کمیته تحصیلات تکمیلی گروه آموزشی:	دکتر حمید احمدی	استاد	"	

تذکر: این برگه پس از تکمیل هیات داوران در نخستین صفحه پایان نامه درج می گردد.

چکیده

موضوع «جهانی شدن» یکی از موضوعات مطرح در جوامع علمی است که تاکنون علوم اجتماعی پاسخی درخور برای تحلیل واقعی این پدیده نیافته است؛ عده‌ای از تحلیل‌گران علوم اجتماعی، «جهانی شدن» را فرایند^۱ و عده‌ای دیگر آنرا طرح و برنامه^۲ می‌دانند. تعدادی نیز هر دو اصطلاح را برای تبیین این پدیده به کار می‌برند؛ اما حقیقت انکارناپذیر، تاثیرگذاری مولفه‌های روند این پدیده بر «هویت» و «فرهنگ» جوامع مختلف است. با فشردگی زمان و مکان و فزونی آگاهی و اطلاعات در عصر «جهانی شدن»، برخورد و رویارویی میان فرهنگ‌ها افزایش خواهد یافت که این برخوردها به بریکولاژ شدن فرهنگ‌ها و هویت‌ها منجر می‌شود.

اقوامی که از هزاران سال پیش در سرزمین پهناور ایران می‌زیسته‌اند و درطول زمان در اثر حوادث و وقایعی که بر آنها گذشته است، با اقوامی دیگر در این مسیر تاریخی همراه گشته و با هم فرهنگ مشترکی را شکل داده‌اند که امروزه آنرا «فرهنگ ایرانی» می‌خوانند. این فرهنگ بیش از آن که در گستره‌ی زمان و مکان بگنجد، در اذهان و قلوب یک جمعیت انسانی وجود دارد که در گذشته دارای «سرگذشت مشترک» و اکنون دارای «سرنوشت مشترک» هستند. تمدن ایرانی با ورود آریاییان و سکنی گزیدن آنها و آمیختن با عیلامی‌ها آغاز شد و در طول زمان بارها میان تمدن ایرانی و سایر تمدن‌ها برخوردهای قهرآمیز همراه با کشتار و خونریزی یا برخوردهای مسالمت آمیز پیش آمده است. نتیجه این کنش‌های متقابل در روابط اجتماعی، بده‌بستان‌های فرهنگی بوده که منجر به شکل‌گیری فرهنگ بریکولاژ و هویت بریکولاژ شده است.

در عرصه‌ای که افزایش تعاملات اقتصادی و سیاسی و فرهنگی بر اثر مولفه‌های پدیده «جهانی شدن» منجر به کنش متقابل در روابط جوامع مختلف و انسان‌ها خواهد شد، غنای ذاتی «فرهنگ ایرانی» سبب می‌شود که «هویت بریکولاژ ایرانی» همچنان پایدار به تداوم، استمرار و تغییر خود ادامه دهد.

¹ Process

² Project

تقدیم به

همسر عزیزم جناب آقای دکتر حسین نوریان

و

گل های باغ زندگی، فرزاد و پریسا

جمهوری اسلامی ایران
دانشگاه تهران

شماره _____
تاریخ: ۱۳۸۶/۱۲/۱۸
پیوست _____

اداره کل تحصیلات تکمیلی

باسمه تعالی

تعهد نامه اصالت اثر

اینجانب **تسرن لورسین** متعهد می شوم که مطالب مندرج در این پایان نامه / رساله حاصل کار پژوهشی اینجانب است و به دستاوردهای پژوهشی دیگران که در این پژوهش از آنها استفاده شده است ، مطابق مقررات ارجاع و در فهرست منابع و مآخذ ذکر گردیده است. این پایان نامه / رساله قبلاً برای احراز هیچ مدرک هم سطح یا بالاتر ارائه نشده است . در صورت اثبات تخلف (در هر زمان) مدرک تحصیلی صادر شده توسط دانشگاه از اعتبار ساقط خواهد شد .
کلیه حقوق مادی و معنوی این اثر متعلق به پردیس / دانشکده / مرکز دانشگاه تهران می باشد .

نام و نام خانوادگی دانشجو **تسرن لورسین**

امضاء **تسرن لورسین**

آدرس : خیابان انقلاب اول خیابان فخر رازی - پلاک ۵ کد پستی : ۱۳۰۴۵/۵۶۸
فاکس : ۶۴۹۷۳۱۴

پس از حمد و سپاس به درگاه ایزد منان بر خود لازم می‌دانم از:
راهنمایی‌ها و هدایت اساتید گرامی، جناب آقای دکتر ابراهیم متقی، جناب آقای
دکتر سید حسین سیف زاده، جناب آقای دکتر جهانگیر معینی علمداری، جناب
آقای دکتر نادر هوشمندپار و جناب آقای دکتر حمید احمدی

و

همچنین از همکاری و مساعدت جناب آقای مهندس فرزاد نوریان و سرکار خانم
پریسا نوریان در تدوین و به انجام رسانیدن این پایان‌نامه تشکر و قدردانی نمایم.

فهرست

۱	مقدمه.....
۱۰	فصل نخست: مفاهیم و چارچوب‌های مفهومی.....
۱۱	بخش نخست: جهانی شدن.....
۱۱	اندیشه «جهانی شدن» در طول تاریخ.....
۱۳	مفهوم جهانی شدن.....
۲۵	بخش دوم: مفهوم فرهنگ.....
۳۷	تعاریف فرهنگ.....
۳۹	«فرهنگ» چیست؟.....
۴۱	بخش سوم: جهانی شدن و فرهنگ.....
۵۱	بخش چهارم: «مفهوم هویت».....
۵۶	بخش پنجم: تاثیر و رابطه متقابل «فرهنگ و هویت».....
۵۹	منابع فصل نخست.....
۶۵	فصل دوم: هویت جمعی در عصر جهانی شدن.....
۶۶	بخش نخست: «هویت» در «زمان»، «مکان» و «فضا».....
۷۲	بخش دوم: فرآیند ساخته شدن هویت‌های جمعی (هویت ملی).....
۷۹	هویت بریکولاژ.....
۸۲	منابع فصل دوم.....
۸۴	فصل سوم: هویت ایرانی.....

۸۵	بخش نخست: هویت در تاریخ ایران
۸۵	تعریف «هویت ملی»
۹۳	بخش دوم: هویت ایران باستان
۱۰۹	بخش سوم: هویت ایرانی اسلامی
۱۰۹	هویت ایرانی - اسلامی پس از حمله اعراب به ایران
۱۲۱	هویت ایرانی اسلامی (شیعه دوازده امامی)
۱۲۹	بخش چهارم: هویت مدرن
۱۴۲	بخش پنجم: هویت مدرن پس از انقلاب اسلامی
۱۴۵	منابع فصل سوم
۱۵۷	فصل چهارم: تاثیر جهانی شدن بر هویت ایرانی
۱۶۴	منابع فصل چهارم
۱۶۵	نتیجه
۱۶۷	واژه‌نامه
۱۶۹	منابع فارسی
۱۶۹	کتاب فارسی
۱۷۴	مقالات فارسی
۱۷۶	منابع لاتین

به نام خداوند جان و خرد

مقدمه

تاریخ زندگی بشر، حاکی از تغییرات و دگرگونی‌های فراوانی است که تحت تاثیر پدیده‌های گوناگونی صورت پذیرفته است. این پدیده‌ها گاه به خواست و اراده انسان‌ها انجام پذیرفته و گاه از اراده بشر خارج بوده است. از پدیده‌های مختلفی که در دو قرن اخیر با تاثیرگذاری عظیم بر زندگی بشر، موجب تغییر در مسیر زندگی انسان‌ها شده‌اند، می‌توان از انقلاب صنعتی (دگرگونی اقتصادی) و انقلاب فرانسه (دگرگونی سیاسی و اجتماعی) نام برد.

در سال‌های پس از جنگ دوم جهانی، پدیده «جهانی شدن» بسیار مورد توجه قرار گرفته است؛ فرایندی که موجب شتاب گرفتن و تشدید تعامل و وابستگی متقابل اقتصادی، سیاسی و فرهنگی در جهان بوده است. «جهانی شدن» در زبان انگلیسی «گلوبالیزیشن»^۱، در زبان فرانسه «موندولیزاسیون»^۲، و در زبان‌های ژرمنی «گلوبالیزویرونگ»^۳ نامیده می‌شود.

جهانی شدن فرایندی است که با در هم فشردن زمان و مکان، سبب شتاب و تشدید تعامل‌ها و ارتباطات فرهنگی، اقتصادی، اجتماعی، تجاری و سیاسی میان دولت‌ها، ملت‌ها، افراد حقیقی و حقوقی، شرکتهای چند ملیتی و NGOها شده است. این فرآیند با کم‌رنگ کردن مرزها، ایجاد دسترسی آسان به اطلاعات و تسریع در انجام مبادلات، موجب تاثیرگذاری در زمینه‌های مختلف اقتصادی، فرهنگی و سیاسی در جهان گردیده است. این تاثیرات بر فرهنگ جوامع تبعاتی را به دنبال خواهد داشت؛ از آن جمله می‌توان تاثیر «جهانی شدن» بر «هویت» را نام برد که یکی از موضوعات مطرح در دنیای امروز است.

¹ Globalization

² Mondolisation

³ Globalisierung

اهداف پژوهش

هدف این پژوهش، بررسی و شناخت «هویت ایرانی» و مولفه‌های تشکیل دهنده آن در طول تاریخ، در روند پدیده «جهانی شدن» است.

اهمیت و ضرورت پژوهش

«هویت» یکی از اصلی‌ترین شاخصه هر فرد یا هر جامعه است؛ بنابراین توجه به آن یکی از مبانی ضروری و پایه‌ای در شناخت و تعریف افراد از خود و جامعه خویش است. باور به شناخت خود و جایگاه خود، قدم محکمی برای حرکت افراد به سوی برداشتن موانع در جهت پیشرفت و توسعه خواهد بود. از دیرباز بحث «هویت» و شناخت بشر از خویش به خصوص در حوزه فلسفه قدمتی دیرینه دارد؛ اما در ابعاد اجتماعی یکی از اساسی‌ترین و بدیع‌ترین مباحث در عصر کنونی به‌شمار می‌رود. با توجه به اینکه موضوع «جهانی شدن» یکی از موضوعات مطرح در جوامع علمی است که تاکنون علوم اجتماعی پاسخی درخور برای تحلیل واقعی این پدیده نیافته است، عده‌ای از تحلیل‌گران علوم اجتماعی، «جهانی شدن» را فرآیند^۴ و عده‌ای دیگر آنرا طرح و برنامه^۵ می‌دانند. تعدادی نیز هر دو اصطلاح را برای تبیین این پدیده به کار می‌برند. در حقیقت آنچه را نمی‌توان انکار کرد این است که مولفه‌های این پدیده آشکار و تاثیرگذار هستند؛ بنابراین بررسی تاثیر روند این پدیده بر روی «هویت» می‌تواند قابل توجه و اعتنا باشد.

مفروضات

«جهانی شدن» را می‌توان "برد جهانی یافتن عرصه‌های گوناگون زندگی" دانست؛ همچنین «جهانی شدن» گسترش فزاینده و به‌هم‌پیوسته موضوعها، فرصت‌های گزینش الگوهای رقیب و کارها و برنامه‌های گوناگون در مقیاس جهانی است. محققان بر تاثیر

^۴ Process

^۵ Project

تحول‌سازی که این فرایند در شیوه زندگی، ارزش‌ها، باورها، فرهنگ‌ها و هویت‌ها در سراسر جهان خواهد گذاشت، تاکید می‌ورزند. توجه به واقعیات موجود در فرایند «جهانی شدن»، سه طیف جریان در عرصه «فرهنگ» را آشکار می‌سازد:

۱- طیف اول (گروه ابزارگرایان در تبیین «جهانی شدن»)

استفاده دنیای غرب از ابزارهای «جهانی شدن» مانند شبکه‌های ماهواره‌ای و سایر وسایل ارتباطی برای سلطه بر سایر فرهنگ‌ها سپس نفوذ سیاسی و در نهایت سلطه و استفاده اقتصادی.

۲- طیف دوم (گروه هویت‌گرا در تبیین «جهانی شدن»)

مقاومت فرهنگی ملی- مذهبی در مقابل سلطه جهان غرب که حتی افزایش درگیری‌های قومی- نژادی از این جمله‌اند.

۳- طیف سوم (گروه نماد گرایان در تبیین "جهانی شدن")

به وجود آمدن محیطی یگانه برای همه‌ی بشریت تا کشورها بتوانند در آن با پیوندهای بین‌المللی و فرصت شناخت فرهنگی یکدیگر با ایجاد جامعه جهانی که قوانین جهان شمول آن برای بشر، امنیت، رفاه و سعادت در سراسر کره زمین به بار آورد، جامع عمل بپوشانند. به وجود آمدن بافتی که به گونه‌ای فزاینده مناسبات اجتماعی را تعیین می‌کند و هم‌زمان، مورد مبنای سنجشی است که عاملان اجتماعی، موجودیت، «هویت» و کنش خود را بیش از پیش با آن می‌سنجند.

در حیات اجتماعی انسان‌ها، «هویت» شرطی ضروری به نظر می‌رسد؛ زیرا سبب برقراری و متمایز ساختن نظام‌مند نسبت‌های شباهت و تفاوت میان افراد، میان جوامع و میان افراد و جوامع می‌شود.

اگر واقعیت انسانی واقعیتی اجتماعی است، اجتماع نمی‌تواند انسانی باشد مگر به عنوان مجموعه‌ای که ارزش انسانی به عنوان فرد انسانی از جانب دیگری مورد شناسایی قرار گیرد؛ در نتیجه تاریخ انسانی مبارزه جانانه بشریت در راه شناسایی ارج و منزلت یا کرامت و «هویت» انسان به مثابه انسان است.

«هویت» را می‌توان «خود تعیین‌کنندگی»^۶ جمعی یا فردی برشمرد. تجسم «هویت فردی» در «هویت اجتماعی» که در چهارچوب یک سرزمین یا فرهنگ جای می‌گیرد. هویت ملی را می‌توان فرایند کلیت‌سازی شده ناشی از خاطره مشترک و خودآگاهی که در بستر روایت‌گری شکل گرفته و با تداوم تاریخی به انسجام هویتی می‌انجامد، تلقی نمود. هویت‌های مشترک سبب ایجاد فضای معنایی («میراث نمادین») می‌شوند که تفاسیر متفاوت از «میراث نمادین» به هویت‌ها جهت داده و در گذر زمان با برخورد و تلاقی با وقایع، پدیده‌ها و نیروهای بیرونی و درونی، سنت‌ها و فرهنگ‌ها دچار تغییر می‌شوند. بنابراین «میراث نمادین» در انتقال به نسل‌های بعدی دچار استحاله شده یا بازسازی می‌گردد. اما رسوبات فرهنگی گذشته برجا می‌ماند و همچنان تاثیرگذار است. به تدریج میراث‌های نمادین در کنار فرهنگ‌های جدید قرار گرفته و سبب شکل‌گیری هویت‌های جدید می‌شوند. این هویت‌های جدید، «بریکولاژ» هستند.

در شکل‌گیری «هویت‌های بریکولاژ» نکته مهم امکان مکانی (فضا) است تا با در کنار هم قرار گرفتن فرهنگ‌های مختلف در طول زمان با ایجاد شرایطی که رسوبات فرهنگی بتوانند در کنار هم تشکیل یک «فرهنگ بریکولاژ» را بدهند و در نتیجه با ایجاد زمان در فضا (مکان)، به هویت «بریکولاژ» منجر شوند.

در این مجموعه سعی شده است، تحولات هویت ایرانی در چارچوب فرهنگ ایرانی در روند جهانی‌شدن مورد بررسی قرار گیرد. «جهانی‌شدن» از نوع فرهنگی بر اساس نظریه «رولاند

^۶ Self-determination

رابرتسون» و از نوع طیف سوم که امکان شناخت و تعامل فرهنگی میان فرهنگ‌های مختلف بر قرار می‌گردد، مورد نظر است.

ایرانیان در طول تاریخ چند هزار ساله خود در تند باد حوادث، در معرض فرهنگ‌های مختلف قرار گرفته‌اند که گاهی این برخورد قهر آمیز و گاهی با صلح و تفاهم همراه بوده است. در رفتار ایرانیان در طول تاریخ همیشه دو رویکرد مشاهده می‌شود: مقاومت در برابر تهاجمات فرهنگی که هویت ایرانی را تهدید می‌کند و پذیرش در جهت ابقا و اعتلا هویت ایرانی؛ به گونه‌ای که این دوگانگی رفتار ایرانیان در طول تاریخ را می‌توان نکته کلیدی رمز بقای چند هزار ساله ایرانیان در برابر تند باد حوادث و وقایعی که بر مردم این سرزمین رفته است دانست.

در بررسی «هویت ایرانی» به سه عرصه برمی‌خوریم که درهم آمیختگی «هویت» در ایرانیان را باز می‌نماید:^۷

۱- هویت ایران باستان:

در این قسمت به بررسی هویت ایرانی از مهاجرت آریاییان به فلات ایران و تشکیل کشور ایران تا حمله اعراب مسلمان و انقراض سلسله ساسانی پرداخته می‌شود.

۲- هویت ایرانی - اسلامی

این قسمت از بررسی، تاریخ هویت ایرانی به دو بخش تقسیم می‌شود؛ زیرا ایرانیان از حمله اعراب مسلمان در زمان «عمر بن خطاب» خلیفه دوم، تا تشکیل دولت صفویه کاملاً حالت مقاومت و تدافعی داشته و برای بقای هویت خویش با تظاهر صوری به پذیرش اسلام سعی در استحاله فرهنگ اسلامی - عربی در فرهنگ ایرانی می‌نمودند؛ اما پس از تاسیس سلسله صفویان و حرکت سیاسی - فرهنگی

^۷ داریوش شایگان در صفحه ۱۶۲ کتاب «افسون زدگی جدید» می‌نویسد: «مبحث سه هویت ایرانی را اولین بار «دکتر عبدالکریم سروش» مطرح کرد.»

آنان در رسمی نمودن مذهب تشیع، شاهد در آمیختن تشیع و ملی‌گرایی در هویت ایرانیان هستیم، به‌گونه‌ای که جبر تاریخ هم نتوانسته این دو را از هویت ایرانیان جدا سازد.

الف) ایران اسلامی (از حمله اعراب تا تاسیس حکومت صفویه)
در این قسمت به بررسی هویت ایرانی پس از حمله اعراب با تأیید بر داده‌هایی که نشان از مقاومت ایرانیان در مقابل تسلط اعراب بر فرهنگ ایرانی دارد پرداخته می‌شود.

ب) ایران اسلامی (شیعه دوازده امامی)
در این قسمت به بررسی هویت ایرانی پس از تشکیل حکومت صفویان و توجه به سیاست فرهنگی آنها در شکل‌گیری هویت ایران اسلامی پرداخته می‌شود. با توجه به تشکیل دولت ملی و شکل‌گیری سیاسی یکپارچه در زمان صفویان همراه با قرار دادن مذهب تشیع به عنوان مذهب رسمی، پیوندی ناگسستنی در هویت ایرانی شکل می‌گیرد که بر اساس آن ملی‌گرایی ایرانی در تشیع در آمیخته می‌شود. داده‌ها و شواهد بر این مدعا ارائه خواهد شد.

۳- هویت مدرن

در این قسمت هویت مدرن ایرانیان از زمان مشروطه به بعد با توجه به انتشار مدرنیته در جهان مورد بررسی قرار می‌گیرد.

سوال اصلی

- تحول «هویت ایرانی» در روند «جهانی شدن» چگونه خواهد بود؟

سوالات فرعی

- مفهوم «جهانی شدن» چیست؟
- مفهوم «فرهنگ» چیست؟
- آیا «جهانی شدن» بر «فرهنگ» تاثیرگذار است؟
- مفهوم «هویت» چیست؟
- رابطه «فرهنگ» و «هویت» چگونه است؟
- تاثیر «جهانی شدن» بر «هویت» چگونه است؟
- آیا «جهانی شدن» سبب بریکولاژ شدن «هویت‌ها» می‌شود؟
- تحولات «هویت ایرانی» در طول تاریخ چگونه است؟
- آیا «هویت ایرانی» یک هویت بریکولاژ است؟

فرضیه

«جهانی شدن» فرایندی است که با "درهم فشرده شدن جهان و تبدیل آن به مکان واحد و تراکم آگاهی در جهان" سبب ایجاد تعامل و وابستگی متقابل در زمینه‌های سیاسی، اقتصادی و فرهنگی در جهان شده است. این زمینه‌ها، سبب کنش متقابل در فرهنگ‌ها و برخورد هم‌کنش فرهنگ‌ها در دراز مدت شده، و به شکل‌گیری هویت‌های بریکولاژ شده منجر می‌گردد. هویت ایرانی در طول تاریخ چند هزار ساله ایران شکل گرفته است و در طول تاریخ همیشه دو رویکرد در کنش ایرانیان در برابر قرار گرفتن در مقابل فرهنگ‌های دیگر مشاهده شده است: ۱- رویکرد مقاومت، ۲- رویکرد پذیرش. در نتیجه در رهگذر زمان، هویت ایرانی دچار تغییرات و تحولات فراوان شده و میراث‌های نمادین هویت ایرانی با تندباد حوادث و در هجوم فرهنگ‌های دیگر، رسوبات فرهنگی گذشته را بازسازی کرده، و به هویت بریکولاژ شده خود ادامه داده است. در عصر جهانی شدن نیز با توجه به غنای

ذاتی فرهنگ ایرانی، «هویت بریکولاژ ایرانی» همچنان پایدار به تداوم و تغییر خود ادامه خواهد داد.

متغیرها

متغیر مستقل در این تحقیق «جهانی شدن» و متغیر وابسته «هویت ایرانی» است. متغیرهای واسطه نیز زمان، مکان و فرهنگ هستند.

روش تحقیق

در این تحقیق، با استفاده از روش تحلیل داده‌های ثانویه^۸ با جمع‌آوری داده‌ها به تحلیل و بررسی آنها پرداخته می‌شود. همچنین در اینجا روش کیفی بررسی داده‌ها مد نظر است.

روش گردآوری داده‌های پژوهش

در این پژوهش، داده‌های مورد نیاز با استفاده از مقالات، کتاب‌ها، مطالب و اطلاعات موجود در اینترنت گردآوری و با ذکر منابع و مآخذ مورد استفاده قرار گرفته است.

نتیجه و کاربرد پژوهش

یکی از مقوله‌های مهم و مطرح در تقابل و کنش متقابل فرهنگ‌ها و تمدن‌ها، شناخت افراد و جوامع از هویت خویش است. پذیرش و باور به بریکولاژ بودن هویت افراد، منجر به عدم برخورد قهر آمیز با دیگران در مواجهه با سایر فرهنگ‌ها خواهد شد. نکته مورد توجه این است که برتری انسان‌ها، در اصالت و ناب بودن هویت‌ها و نژادها نیست؛ زیرا در طول تاریخ و در گذر زمان همه گونه‌های بشر دچار در هم آمیختگی و تلفیق شده و فرهنگ‌ها میراث مشترک بشریت هستند. پذیرش این باور منجر به پیدایش یک دیدگاه آرمانی خواهد شد که امیدوار است در عرصه «جهانی شدن»، با فشرده شدن زمان و مکان و فزونی

^۸ Secondary Data

آگاهی، شناخت هویت‌های بریکولاژ، منجر به کاهش برخورد تمدن‌ها و فرهنگ‌ها شود. زیرا همه فرهنگ‌ها و تمدن‌ها بتدریج در بده و بستان‌های فرهنگی، تغییر کرده و دچار بریکولاژ شدند. آنچه زمینه برخورد انسان‌ها و تمدن انسان‌ها را فراهم می‌آورد، به غیر از حس برتری طلبی و تفرعن و نخوت بعضی انسان‌ها، نتیجه ناآگاهی و عدم شناخت ایشان از هویت خویش و دیگران است. شناخت بشر از خود و دیگران و حاکم شدن هویت‌ها و فرهنگ‌های بریکولاژ، منجر به کاهش خشونت‌ها و پذیرش و تحمل دیگران (غیر از خود و همانندهای خود) می‌شود.

فصل نخست:

مفاهیم

و

چارچوب‌های مفهومی

بخش نخست: جهانی شدن

اندیشه «جهانی شدن» در طول تاریخ

در تاریخ پرفراز و نشیب بشریت، همیشه انسان‌ها با آرمان دنیای یکپارچه و با آرزوی وابستگی متقابل و همکاری میان انسانها روبرو بوده‌اند. در همه‌ی ادیان الهی وعده به روزی داده شده است که تمام انسانها در دنیایی، عاری از هرگونه ظلم و ستم با وجود تنوع و تفاوت در رنگ و نژاد و ... از اقوام و ملل گوناگون با صلح و آرامش زندگی خواهند کرد. در کتب و آثار ادیان مقدسه گرایش به همگونی و اتحاد جوامع وجود دارد.

«اخناتون» فرعون مصر و «اسکندر مقدونی» در چند قرن پیش از میلاد مسیح می‌خواستند با ایجاد امپراتوری به «جهانی شدن» دست یابند. از بررسی آرای فلاسفه در دوران باستان آشکار می‌شود که مباحثه‌ای دائمی میان طرفداران نظریه‌ای که معتقد به یک فرهنگ و سیاست جهان‌شمول بوده‌اند، جریان داشته است. در یونان باستان، نگرشی مبتنی بر این وجود داشت که ایجاد یک نظم سیاسی، حتی به گستردگی یک دولت ملی با زندگی انسان‌سازگار است. انسان‌ها به اقتضای سرشت سیاسی خود فقط می‌توانند در کشورهای کوچک زندگی کنند و کسانی که در کشورهای بزرگ و تحت یک حکومت فرمانروایی متمرکز و بزرگ زندگی می‌کنند، به جای شهروند، یک برده خواهند بود. بنابراین پدیده دولت-شهر در آن زمان در میان یونانیان رواج داشت؛ اما در همان زمان ایده «مارکوس اورلیوس» فیلسوف «رواقی» مبنی بر اینکه: "ما همه شهروندان شهر جهانی هستیم"، نشان از این ایده در بینش اندیشه رواقی بود که پدیده «دولت-شهر» جای خود را به «جهان‌شهر» می‌دهد، آن هم بر پایه این استدلال که نظم جهانی را می‌توان با عقل دریافت کرد.

در طول قرون وسطی، اربابان کلیسا هم حامی ایده جهان‌گرایی بودند. اعتقاد الهیات کاتولیک‌ها این بود که انسان‌ها نه تنها از طریق قانون فطری و نظم سیاسی بلکه به واسطه